

Radnót Magda-emléktábla avatása

(laudáció)

Tisztelt polgármester úr, kedves vendégeink,

Radnót Magdának, Vicsápapáti szülöttének állítunk ma emléktáblát itt, szülőfalujában. Szervezetünknek, a Szlovákiai Magyar Akadémiai Tanácsnak állandó és kiemelt programjai közé tartozik emléktáblát avatni azon személyiségeknek, akiknek életük vagy tevékenységük a mai Szlovákia területéhez kötődött, és akik a Magyar Tudományos Akadémia tagjai voltak. A mai aktus azonban kiemelkedik a többi – eddig 19 emléktáblaállítás – sorából. Mégpedig azzal, hogy Radnót Magda az egyedüli tudós, aki a mai Szlovákia területéhez köthetően nőként vált a Magyar Tudományos Akadémia tagjává. Mégpedig nem akármilyen életkörülmények között sikerült elérnie ezt a státuszt.

Radnót Magda 1911-ben született itt, Vicsápapátiban. Családja szegény volt, édesapja meghalt az első világháborúban, Édesanyja ezért egyik rokonukhoz küldte Budapestre. Itt járt iskolába, és az egyetemi tanulmányait is itt kezdte el, de orvosi diplomát már Pécsen kapott 1935-ben. Már medikaként érdeklődött a patológia iránt, és Entz professzor kórbonctani intézetében sajátította el a patológia alapjait. Patológiai ismereteit egy szemeszteres bécsi ösztöndíjasként bővítette. Hazatérte után került Imre József professzor klinikájára. Imre nagy hatással volt Radnót Magdára, hiszen rábízta a szövettani laboratórium vezetését, ahol a könnyimirigy betegségeivel foglalkozott. E témában jelent meg első összefoglaló munkája is. De Imre ösztönzésére kezdett érdeklődni a szem és az endokrin rendszer működése közti összefüggések kutatása iránt is. Imre professzort azért is meg kell említenünk külön, mert nemcsak Radnót tudományos munkásságát egyengette, hanem 1944-ben, a

nyilasok hatalomátvétele után egy ideig bújtatta őt saját házában, mert zsidó származása miatt életveszélyes helyzetbe került.

A háború után Nónay professzor mellett folytatta munkáját. 1946-ban magántanári kinevezést kapott. 1950-ben a Szegedi Szemészeti Klinika igazgatójává nevezték ki, de ott egy évet sem töltött, mert a Budapesti Egyetem Orvostani Kara meghívta őt az I. számú Szemészeti Klinika igazgatójának. Itt megmutatkoztak szervezési képességei, mert elérte azt, hogy a klinikai kutatáshoz elkerülhetetlen genetikai, immunológiai és mikrobiológiai laboratórium is működjön a patológiai mellett. Mindemellett a patológia maradt a fő érdeklődési területe. Rendkívül termékeny szerző volt: több mint 300 tudományos közleménye jelent meg kiemelten a könnyuszervek és a retina ultrastruktúrája témakörében.

Munkássága elismeréseként több díjban és kitüntetésben is részesült. Számunkra a legfontosabb kiemelni azt, hogy a Magyar Tudományos Akadémiának 1961 áprilisától levelező, 1973-tól 1976-ig elnökségi, 1976. májusában pedig rendes tagja lett. Ami azért is figyelemre méltó, mert akkoriban még nem sok női tagja volt az Akadémiának. A hazai elismerések mellett nem hagyhatjuk figyelmen kívül nemzetközi szerepvállalásait sem, hiszen a Nemzetközi Szemészeti Akadémia alapító tagja, 1972 és 1976 között az Európai Szemorvos Társaság elnöke. A Római Orvosi Akadémia levelező, a hallei Leopoldina Német Természettudományos Akadémia külső tagja volt. És akkor nem is említettük egyéb külföldi társaságok rendes vagy tiszteleti tagságát.

De szóljunk valamit személyes tulajdonságairól is. Két példát hozunk fel a sok közül. Tanárként megkövetelte a hallgatóktól a pontosságot. Előadásai reggel 8 és 10 között voltak, és az előadóterem ajtaját nyolckor bezáratta. Aki háromszor hiányzott, annak nem írta alá az indexét, és nem mehetett vizsgára sem. Klinikája vezetőjeként is rendkívül szigorú volt. Dohányozni az épületben nem lehetett, enni csak ebédidőben az ebédlőben. A betegekhez egyszerre csak

egy látogató mehetett fel abban a köpenyben, amelyet a ruhatárban kapott. Hálapénzt el nem fogadott. Ha valaki ilyennel próbálkozott, azt kidobatta. Vagyis következetes, szigorú, kivételezést nem ismerő, rendkívül erős morális személyiség volt.

Most – az emléktábla avatásakor – Radnót Magdára mint iskolát teremtő egyéniségre, kiváló vezetőre és szervezőre emlékezzünk, aki gyerekkori hányattatott sorsán felülemelkedve vált a Magyar Tudományos Akadémia tagjává és méltán szülőfaluja híres személyiségévé. Emléktáblája a szlovák irodalmi közegben ismert és elismert nővére, Katarína Lazarová emléktáblája mellé kerül.